

DUBLIN: PROTUPJEŠAČKE MINE – SVJETSKI PROBLEM

U Dublinu, Irska, u razdoblju od 15. do 18. 9. 1998. održana je međunarodna konferencija projekta *Landmine Monitor*, koji tvori svjetska mreža nevladinih udruga angažiranih na radu oko zabrane i uništenja protupješačkih mina. *Landmine monitor* dio je *International Campaign to band Landmines* (Međunarodna kampanja za zabranu protupješačkih mina) koji je pokrenuo Međunarodni komitet Crvenog križa i Crvenog polumjeseca početkom devedesetih. Nakana *Landmine Monitora* je kontinuirano praćenje situacije oko protupješačkih mina u svijetu u odnosu na obveze koje su države svijeta preuzele u Otawi, njihovog broja, uskladištenih količina, proizvodnje, distribucije, uporabe i šteta koje one proizvedu. *Landmine monitor* se bavi i humanitarnim aspektima minskog problema – brojem žrtava, njihovom kasnijom rehabilitacijom, najprikladnijim postupcima u procesu resocijalizacije, te obrazovanjem stanovništva ugroženih područja oko stvarnih opasnosti koje vrebaju od mina.

Protupješačke mine su jedno od najvećih prikrivenih zala suvremenog svijeta. Prikrivenih zato što mine u percepciji ljudi nisu neko glamurozno oružje koje privlači puno pažnje, mada je danas opseg površina planete pod minama nekoliko puta veći od površine zahvaćene radijacijom nakon černobilske eksplozije. Štete koje izazivaju mine su ogromne, bilo neposredne ili posredne. Iako su mine oružje namijenjeno za eliminaciju i sprečavanje napredovanja neprijateljskih vojski, najveći broj žrtava mina čine civili. Ujedno, u suvremenoj povijesti mine su se pokazale apsolutno neučinkovite za zaustavljanje vojski u prodoru, što je potvrđeno u Zaljevskom ratu, kao i u ratovima u Hrvatskoj i BiH. Ono što razlikuje mine od drugih vojnih oružja je činjenica da one, jednom postavljene, ostaju aktivne i dugi niz godina nakon okončanja ratnih operacija. Kako se, nakon okončanja ratnih operacija u ta područja vraćaju civili, oni postaju glavne žrtve minskog oružja, čime mine od ratnog, postaju oružje terora. Za razliku od vojnog deminiranja, pri kojem se samo pravi prolaz u minskom polju, dok se ostale mine ne diraju, humanitarno deminiranje zahtijeva da se sve mine u potpunosti uklone sa terena. To je izuzetno skup, spor i naporan posao.

Projekt zabrane protupješačkih mina pokrenut je od strane nevladinih organizacija da bi, uspješnim lobiranjem i volonterskim radom mnogih ljudi svjesnih opsega tog problema prerastao u međunarodnu akciju koja je dovela do toga da su protupješačke mine identificirane kao svjetski problem. Na konferenciji u Otawi 1997. godine sto dvadeset i tri zemlje su potpisale *Konvenciju o zabrani protupješačkih mina* koju su njihove vlade bile dužne ratificirati u roku od šest mjeseci. Dublinski sastanak poslužio je razmjeni informacija nacionalnih grupa o stanju u njihovim zemljama, kao i stvaranju obrasca putem kojeg će se upotpunjavati stalna baza podataka *Landmine monitora*. Rad po regionalnim grupama predočio je potpuniju sliku o stanju u pojedinim područjima svijeta. Europska regija, koje je i Hrvatska član, spada u područje manje zagađeno minama u usporedbi s drugim svjetskim regijama. Ipak postoje velike razlike unutar grupe. Dok u zemljama Europske zajednice koje su ratificirale Otawski sporazum glavni problem predstavljaju proizvođači koji mine izvoze u zemlje Trećega svijeta i

međunarodne vojne organizacije poput NATO-a, čija se skladišta nalaze izvan jurisdikcije nacionalnih vlada, zoni Balkana glavni problem predstavljaju postavljene mine. Bosna i Hercegovina je jedna od zemalja u svijetu najviše ugroženih minama, Hrvatska je također vrlo visoko pozicionirana u toj tužnoj hijerarhiji, SR Jugoslavija koja nije prihvatila Otawsku konvenciju na Kosovu vrši miniranja u vojne i terorističke svrhe, a u Albaniji nakon prošlogodišnjeg raspada državnog sustava puno je odbačenog oružja, među ostalim i minskoga. Postoje i indikacije o minskim poljima na grčko-turskoj granici.

Završna sesija dublinskog sastanka poslužila je prezentaciji izvješća regionalnih grupa, dogovaranju modaliteta koordinacije budućih aktivnosti i prikupljanja informacija za izvješće o stanju s protupješačkim minama u svijetu.

Iako na prvi pogled sporedan, svijet borbe protiv minske opasnosti je izazovan na više načina. Impresivno je vidjeti na jednom mjestu ujedinjene napore cijelog svijeta, protiv problema koji je realan za svakog čovjeka bez obzira na rasu, spol, vjeru i obrazovanje. Mine ubijaju neselektivno i ujedinjenost u borbi protiv njih je jedini način da se širenje mina zaustavi. Inicijatori *Konvencije o zabrani protupješačkih mina* su bile nevladine organizacije koje su bile presudne u lobiranju svojih vlada da prihvate *Konvenciju*. Nevladine organizacije su ujedno i one koje vrše kontrolu svojih vlada, te se podaci o situaciji s minama u nekoj zemlji prihvaćaju samo ako su verificirani od strane NVO te zemlje. Na taj način podržava se razvoj civilnog društva i potvrđuje se u praksi da i "obični ljudi", bez posjedovanja realne moći oličene u kontroli državnog aparata represije mogu pružiti svoj prilog poboljšanju života na ovom planetu.

R. I.